

یادداشت

تأثیر نوسانات جهانی
بر بازار طلای ایران

نادر یذرافشان

رئیس اتحادیه صنف طلا و جواهر تهران

بازار جهانی طلا از ابتدای هفته با نوسانات مواجه بود و در این میان بازار ایران نیز به پیروی از وضعیت بازارهای بین‌المللی و در عین حال شرایط سیاسی دستخوش تغییراتی شد. اساساً قیمت جهانی طلا بر مبنای پارامترهایی مانند سطح و میزان مبادلات صورت گرفته، نرخ بهره و نرخ ارز وپا و آمریکا و برخی تغییر و تحولات موجود در کشورهای مختلف از جمله افزایش ذخایر طلا در برخی کشورها، میزان ارزش و نوسانات نرخِی در حوزه دلار و یورو و غیره تعیین می‌شود. البته عرضه و تقاضا نیز بر قیمت جهانی آن تأثیرگذار است.

در این میان شاید بتوان گفت تعیین و تغییر قیمت طلا در ایران با کشورهای دیگر متفاوت است، چراکه برخی مواقع شاهد کاهش انس جهانی هستیم اما قیمت داخلی طلا افزایش پیدا می‌کند و در شرایطی نیز با وجود افزایش نرخ اونس جهانی طلا شاهد کاهش قیمت آن در ایران با توجه به نبود تقاضا و نداشتن التهاب بوده‌ایم. در شرایط کلی نرخ اونس جهانی طلا بر روی بازار داخلی ما اثر می‌گذارد.

در بازارهای داخلی طبق تجربیات موجود در سنوات گذشته، نوسانات افزایشی از ابتدای هفته گذشته را تجربه کردیم و شاهد افزایش قیمت انواع طلا و سکه در بازار بودیم. با وجود این، حباب سکه در بازار داخلی بدون تغییر جدی باقی مانده و تقریباً در حوالی هفت میلیون و ۷۰۰ هزار تومان نوسانی اندک دارد.

نکته‌ای که باید به آن توجه کرد این است که امروزه نگاه‌های متفاوتی به صنف طلافروشان و سکه‌فروشان وجود دارد اما مردم با توجه به گسترش فضای مجازی و وجود روش‌های مختلف برای خرید طلا و سکه باید به نکات مهمی توجه کنند تا فریب برخی تخلفات در این بازار را نخورند. رسانه‌ها نیز در این زمینه باید به‌صورت جدی ورود کنند و با اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی مناسب، آگاهی مردم را در این زمینه افزایش دهند.

گاهی مردم به دلیل نداشتن اطلاعات و آگاهی کافی، از طریق برخی پیج‌ها و صفحات مجازی اقدام به خرید سکه و طلا می‌کنند و عمده مشکلات و تخلفات در این حوزه نیز مربوط به این نوع معاملات است.

بیشتر مراجعات مردم به اتحادیه برای پیگیری شکایت، مربوط به این نوع معاملات می‌شود که بعد از خرید و فروش، فرد مطلع شده عیار طلاهای خریداری شده با مشکل مواجه است یا به‌طور مثال سکه‌های غیربانکی و یا تقلبی عرضه شده است.

برای کاهش یافتن و به حداقل رسیدن این آسیب‌ها و تخلفات، مردم باید خرید سکه و طلا را حتماً به‌صورت حضوری انجام دهند. از سوی دیگر، مردم باید سکه را از فروشندگان رسمی و مجوزدار خریداری کرده و از هویت صنفی و دیدن جواز کسب مطمئن شوند. طبق قانون نظام صنفی، فروشندگان سکه باید جواز خود را به مشتریان ارائه دهند.

همچنین مردم باید سکه را با کارت و کیوم‌شده همان واحد صنفی و با هولوگرام اتحادیه خریداری کنند و مدارک تراکنش وجه را نگهداری کنند تا این تخلفات به حداقل رسیده و از طریق اتحادیه و قوه قضائیه قابل پیگرد قانونی باشد.

برای خریداری طلا نیز ضمن توجه به نکات مذکور، مردم باید فاکتور رسمی دریافت کرده و وزن طلا، نوع مصنوع، وزن کسر شده نگین و کد استاندارد در فاکتور قید شده باشد.

در این شرایط اگر تخلفاتی باشد مسلماً با واحدهای صنفی که دارای پروانه کسب و هویت صنفی در اتحادیه باشند، از طرف ارگان‌های بازرسی اتحادیه و دیگر نهادهای متولی برخورد خواهد شد.

فرانک جوادی

روزنامه نگار

گزارش

کارشناسان و متخصصان معدنی معتقدند که ذخایر معدنی در ایران به اندازه‌ای است که در صورت حل مشکلات و چالش‌های متعدد کنونی، سرمایه خفته آن آزاد خواهد شد. این مسئله نه تنها ایران را از نفت بی‌نیاز می‌کند بلکه کشور را به یک درآمد پایدار خواهد رساند. ایران یک درصد جمعیت جهان را دارد اما حدود هفت درصد منابع معدنی غنی دنیا شامل ۳۷ میلیارد تن ذخایر قطعی و ۵۷ میلیارد تن ذخایر احتمالی و ۶۷ نوع ماده معدنی در این کشور قرار دارد. با وجود چنین پتانسیل و سرمایه عظیمی، شاهد سهم بسیار کم و یک درصدی با بازدهی پایین بخش معدن در ارزش تولید کشور هستیم که این بی‌توجهی سبب ایجاد رانت بسیار در ساختار صنعت مذکور شده است. بر همین اساس به‌منظور ارتقای سهم این بخش، بایستی اقدامات اساسی صورت گیرد تا این سهم به ۳ تا ۵ درصد ارزش تولید کشور برسد.

آن‌طور که کارشناسان تأکید دارند یکی از مهم‌ترین چالش‌های بخش معدن، کاهش سرمایه‌گذاری به‌ویژه از سال ۱۳۹۶ به این سو است. متأسفانه با وجود ظرفیت‌های فراوانی که در بخش معدن وجود دارد به دلیل عدم ریل‌گذاری مناسب، این بخش نتوانسته چنان‌که باید و شاید سرمایه جذب کند. این در حالی است که طبق برآوردها، بخش معدن می‌تواند ۶۰ درصد از درآمدهای حاصل از فروش نفت را پوشش دهد. از طرفی، با فراوری نهایي مواد معدنی می‌توان به‌طور متوسط ارزش افزوده‌ای بالغ بر ۱۰ برابر ارزش خام مواد معدنی ایجاد کرد. برخی فرصت‌های خاص به‌ویژه در حوزه صدور مجوز، اکتشاف و بهره‌برداری مسئله دیگر در این حوزه به شمار می‌رود؛ به‌طوری که کارشناسان می‌گویند نبود نظارت کافی، بنگاه‌داری سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی و توسعه‌ای و بلوکه کردن پهنه‌های معدنی، عدم شفافیت در ضوابط، عدم شفافیت در میزان استخراج و سپس بازرگبری برای فروش و فراوری مواد معدنی از جمله عوامل اصلی ایجاد رانت در بخش معدن و صنایع معدنی محسوب می‌شود. چالش عمده بعدی در این بخش مربوط به وضعیت اکتشافات معدنی است. عدم سرمایه‌گذاری مناسب، ضعف

در دانش زمین‌شناسی و کمبود اطلاعات و عدم به‌کارگیری از روش‌های نوین از جمله دلایل ضعف اکتشافی کشور عنوان می‌شود. از سوی دیگر کیفیت پایین برخی عملیات اکتشافی به دلیل کمبود تجهیزات، بهره‌وری پایین بعضی اپراتورهای داخلی، کمبود آزمایشگاه‌های اکتشافی و عدم نظارت دقیق بر فعالیت‌های اکتشافی از چالش‌های این بخش است که تا حد زیادی به سرمایه‌گذاری در این حوزه برمی‌گردد. به اعتقاد کارشناسان برای حل این معضل باید نسبت به افزایش سرمایه‌گذاری، تغییر ساختارها و تقویت جدی سازمان زمین‌شناسی برای انجام اکتشافات سیستماتیک در پهنه‌های معدنی به‌منظور کشف ذخایر جدید معدنی اقدام شود.

ماشین‌آلات فرسوده از دیگر چالش‌های عمده بخش معدن است که البته سال‌های سال است از سوی فعالان این حوزه مطرح می‌شود و معدن در ایران با آن دست و پنجه نرم می‌کند اما هنوز این مشکل حل نشده است. متأسفانه فرسودگی ماشین‌آلات، فرسایش و هزینه بسیار زیادی برای معدن کاران و کشور در زمینه سوخت و تأمین قطعات دارد. مسئولان وزارت صمت نیز اعلام کرده‌اند تقریباً بیش از ۱۵ هزار دستگاه ماشین‌آلات فرسوده در حوزه معدن داریم که بالای ۲۰ سال سن دارند. به اعتقاد کارشناسان این امر موجب تأخیر و کاهش سرعت فعالیت در معادن و به دنبال آن تولید می‌شود و به واسطه آن می‌تواند روی درآمد معدن کاران و درآمدهای ارزی کشور

چه موانعی بر سر راه توسعه معادن وجود دارد؟

سرمایه خفته نیازمند کاوش مشکلات

تأثیر منفی بگذارد. در حالی که اگر ماشین‌آلات در این بخش نوسازی شود قطعاً روی تولید اثر مثبت خواهد گذاشت.

البته نباید از چالش دیگر به نام نبود فناوری‌های نو در حوزه معدن غافل شد. به گفته بسیاری از فعالان معدنی و کارشناسان، ایران در حوزه معدن، از فناوری دنیا عقب است و توان رقابت با بسیاری از کشورهای معدنی را ندارد. البته در این بین، نبود نظارت هم مزید بر علت شده است. بنا به تأکید کارشناسان کاربرد فناوری‌های نانو، زیستی و رباتیک و هوش مصنوعی، افزایش بهره‌وری و روزآمدی این بخش از ضروریات افزایش بهره‌وری معادن به‌ویژه با توجه به رویکرد راهبردی توسعه اقتصاد دانش‌بنیان است. مجهز نبودن به فناوری‌های نو از دیگر سو منجر به افزایش خام‌فروشی در بخش معدن کشور شده است.

به گفته محققان، ایران از نظر ذخایر مس، سرب، روی، نمک، گچ، گوگرد، آهن، اورانیوم، آلومینیوم و سنگ‌های تزئینی در صدر برترین کشورهای جهان قرار دارد اما فراهم نبودن مواردی همچون فقدان شبکه گسترده حمل‌ونقل، فناوری‌های نو، ماشین‌آلات جدید و امثال آن جلوی رشد بخش معدن را گرفته و خام‌فروشی را به یک راهکار شایع تبدیل کرده است. باید توجه داشت که تبدیل مواد معدنی به محصول، از واردات کالاهایی نظیر فولاد، آلومینیوم و... جلوگیری کرده و تقویت این رویه نیز از خروج ارز از کشور ممانعت به عمل می‌آورد. صنایع تبدیلی هم باعث

دبیرکل انجمن علمی اقتصاد شهری ایران مطرح کرد

همه مزایای انتقال پایتخت اقتصادی به جنوب

به‌نظر می‌رسد اگر یک طرح مطالعاتی و کاربردی برای توزیع جمعیتی کشور به‌ویژه در شهرهای ساحلی جنوب ایران صورت گیرد خروجی و نتیجه‌ای می‌تواند منجر به کاهش آلودگی هوا، افزایش رفاه اجتماعی، کاهش تصادفات، کاهش مصرف سوخت، افزایش ایمنی شهری و توسعه آرامش شهروندان شود.

از منظر اقتصادی این مسئله را چگونه ارزیابی می‌کنید؟ با توجه به تمرکز کامل همه زیربناها و زیرساخت‌های اقتصادی و همه دستگاه‌های متولی در تهران، آیا انتقال پایتخت اقتصادی به شهرهای ساحلی جنوب کشور امکان‌پذیر است؟ با توجه به توسعه دولت الکترونیک و حتی فعالیت‌های مجازی، انتقال پایتخت اقتصادی به شهرهای ساحل جنوبی امکان‌پذیر است؛ چرا که در گذشته اگر دستگاه‌ها، سازمان‌ها و حتی تشکلهای بخش خصوصی فعالیت تجاری و اداری خود مانند برگزاری جلسه را در دستور کار داشتند، الزاماً این جلسات به‌صورت حضوری بود اما امروز به‌صورت آنلاین و ویدئوکنفرانس برگزار می‌شود و تغییرات جدی در این زمینه ایجاد شده است. انتقال پایتخت اقتصادی کاملاً امکان‌پذیر و دارای توجیه منطقی است. دیگر زمان آن گذشته که این مجموعه‌ها، فعالیت‌های اداری و سازمانی خود را به‌صورت حضوری انجام دهند و مسیری طولانی را در رفت‌وآمد باشند. امروزه افراد و سازمان‌ها می‌توانند همه این فعالیت‌ها و حتی مذاکرات خود را به‌صورت مجازی و آنلاین و در قالب جلسات گروهی انجام دهند. بنابراین حتی هیچ منعی برای توزیع وزارتخانه‌ها در سایر شهرها وجود ندارد.

● **البته انتقال پایتخت اقتصادی به‌صورت فیزیکی نیز باید انجام شود. با توجه به این مسئله مانع و چالشی در این زمینه وجود دارد؟**

قطعاً این انتقال صورت خواهد گرفت اما با توجه به تغییر مودها روش‌های ارتباطی این انتقال ساده‌تر و راحت‌تر از گذشته قابل انجام است. به عنوان مثال اگر وزارت میراث فرهنگی و گردشگری به شهر دیگری غیر از تهران منتقل شود با توسعه دولت الکترونیک، شهر الکترونیک و به‌عبارت دیگر شهرهای هوشمند عملاً انجام این کار راحت‌تر خواهد بود؛ چرا که حتی رباب‌رجوع‌های این سازمان می‌توانند فعالیت‌های خودشان را دنبال کنند. اگر در گذشته این مسئله مطرح می‌شد که با انتقال وزارتخانه‌ها و زیرساخت‌های دولتی به شهرهای دیگر مردم

ایجاد ارزش افزوده می‌شود و صنایع پایین‌دستی را فعال می‌سازد که آن‌هم اشتغال‌زایی فراوانی به دنبال دارد. از این طریق، از فناوری‌های جدید برای استحصال مواد معدنی و تبدیل آن به محصولات فراوری‌شده نیز به حد مطلوب استفاده می‌شود. همچنین به اعتقاد کارشناسان متوقف کردن سیاست‌های جزیره‌ای و رانتی صادراتی خام‌فروشی و ایجاد واحدهای فراوری و بهره‌برداری روزآمد می‌تواند به رفع این مشکل کمک کند.

عدم هزینه‌کرد حقوق دولتی معادن در توسعه زیرساخت‌ها و استان‌ها و نبود وحدت رویه و فرمول مشخص برای محاسبه آن، اشتغال‌زایی متلاطم این بخش و چالش‌های کارگری زیاد، وضعیت نامناسب ایمنی معادن در ایران، چالش‌های محیط‌زیستی و منابع طبیعی معادن، موازی کاری و نامناسب بودن اختیار ساختارهای حاکمیتی، نبود نقشه راه معدنی، سنتی بودن معدن کاری در ایران و غیره از عمده چالش‌ها و مشکلات حوزه معدن در ایران است.

مرکز پژوهش‌های مجلس نیز در این باره در گزارشی توضیح داده بود: «ذخایر احتمالی و قطعی موجود در کشور که در آمارهای مختلف بیان می‌شود، حاصل اکتشاف کمتر از ۲۵ درصد عرصه کشور است که بخش عظیمی از آن طی سالیان بسیار دور صورت گرفته و حاکمیت بخش معادن، اقدامات جدی در جهت اکتشاف ذخایر جدید حداقل در حلقه‌های ابتدایی زنجیره اکتشاف انجام نداده است. درباره پهنه‌های معدنی، گفته می‌شود به غیر از دو پهنه بسیار بزرگ اصلی معدنی، اکنون در کشور ۱۱۷ پهنه وجود دارد که بین ۷۰ تا ۱۵ هزار کیلومترمربع وسعت دارند و بقیه هم زیر یک هزار کیلومتر مربع هستند. با یک حساب ناگشتگی قابل مشاهده است که مجموعه این پهنه‌ها ۴۶۲ هزار کیلومتر مربع، یعنی تقریباً یک چهارم وسعت کشور است.»

بر اساس گزارش مذکور، ۴۴ درصد مشکلات در این زمینه مربوط به قوانین و نبود یک راهبرد مشخص معدنی، ۳۳ درصد مربوط به سوءمدیریت و مشکلات معادن داران، ۱۳ درصد مربوط به معضلات محیط‌زیستی و منابع طبیعی و ۱۰ درصد هم مربوط به مشکلات بین‌المللی است.

اقداماتی مانند تغییرات مدیریتی درست و اصولی، مصوب کردن راهبرد معدنی، رفع ناهماهنگی با قوانین بالادستی و رفع تداخلات قانونی بر مبنای گزارش بازاری پژوهشی مجلس، باعث حل شدن حدود ۷۵ درصد مشکلات حوزه معدن خواهد شد.

چگونه به آن‌ها مراجعه کنند و این موضوع یک چالش بود، امروزه این مسئله موضوعیتی ندارد و به راحتی می‌توان از طریق سیستم‌های ارتباطی و آنلاین همه ارتباطات را برقرار کرد. شبکه‌های اجتماعی نیز به کمک دولت الکترونیک و زیرساخت‌های هوشمند آمده است.

بنابراین انتقال پایتخت به شهرهای ساحلی جنوب کشور را نباید به هیچ وجه به یک موضوع و مسئله سخت و غیرقابل انجام تبدیل کرد؛ زیرا امروز دسترسی‌ها آسان‌تر و راحت‌تر شده است.

● **پس شما اساساً ایده انتقال پایتخت اقتصادی به شهرهای جنوبی کشور را مثبت ارزیابی می‌کنید.**

بله این انتقال به‌ویژه به شهرهای ساحلی جنوب کشور می‌تواند آثار و پیامدهای مثبتی داشته باشد. در شهرهای شمالی کشور از منظر گردشگری بسیاری از شاخص‌ها به نوعی اشباع شده، در حالی که زیرساخت‌های لازم را هم ندارند اما در شهرهای جنوبی ظرفیت ایجاد این زیرساخت‌ها وجود دارد.

● **به نظر شما دولت باید ایده انتقال پایتخت اقتصادی ایران به شهرهای ساحلی جنوب کشور را چگونه پیاده و اجرا کند؟ آیا می‌توان آن را در بازه زمانی کوتاه‌مدت یا میان‌مدت انجام داد؟**

در این زمینه مرکز آثار ایران بر اساس قانون، هرچه سریع‌تر باید زیرساخت‌های سرشماری جدید را فراهم کند. سرشماری‌ای که از کیفیت و کمیت بالایی برخوردار باشد تا بتوان وضعیت جمعیتی به‌روز کشور را از آن استخراج کرد. دومین مسئله‌ای که دولت در این زمینه باید به آن توجه کند این است که خروج مهاجران غیرقانونی از کشور باید انجام شود و مهاجران قانونی نیز باید به شدت و با دقت بالا سامان‌دهی شوند تا در زمینه توزیع جمعیتی بتوانیم عدالت جامع رفاهی و زیرساختی کشور را فراهم کنیم. کشور دارای برنامه‌های بالادستی مانند برنامه هفتم توسعه است و مشکلی برای انتقال برخی فعالیت‌های پایتخت به شهرهای ساحلی جنوب نداریم. در عین حال وضعیت جوی و آب‌وهوای کشور نیز به سمت وسویی می‌رود که مدیریت آن بر اساس استفاده از سامانه‌های قوی و هوشمند، راحت‌تر از گذشته شده است. البته این مسئله مشروط بر استفاده از نخبانگ و فرهیختگان و تجهیزات به‌روز و نواست که در واقع شامل بخش سخت‌افزاری و نرم‌افزاری می‌شود.